

پاسخ فودارزیابی درس اول ص ۲۱

۱. چه عواملی در نهضت بازگشت ادبی مؤثر بودند؟
  ۱. تاراج کتابخانه اصفهان موجب شد کتاب‌های سلطنتی به دست مردم بیفتد و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن برقرار شود؛
  ۲. توجه دربار قاجار به ادبیات و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان؛
  ۳. تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری.
۲. مهم‌ترین عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر ادبیات عصر بیداری را بررسی کنید.

تحصیل‌کردگان و روشنفکران ایران، همگام با تغییرات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بیداری جامعه را سرعت دادند. انتشار افکار آزادی‌خواهانه و تحول سیاسی و اجتماعی در ایران و جهان، کشور را به سوی تحوّل بزرگ و نوآوری و نوگرایی سوق داد.
۳. درون‌مایه‌های ادبیات فارسی دوران بیداری را بیان کنید.

آزادی، وطن، قانون‌خواهی، مبارزه با استبداد و استعمار، حقوق اجتماعی، برانگیختن احساسات ملی و میهنی، توجه به فراگیری علوم جدید، پیکار با بیگانه و بیگانه‌خواهی، انتقاد از نابسامانی‌ها، نفی عقاید خرافی در جامعه، سخن از حقوق زنان.
۴. ویژگی‌های شعر هر یک از شاعران زیر را بنویسید.

فرخی یزدی: تحت تأثیر مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع او را شکوفا نمود.
عارف قزوینی: شعر عارف ساده و دور از پیچیدگی است. وی مضامین: «وطن‌دوستی و ستیز با نادانی» را با آوازی زیبا می‌خوانده. سوز و شور شعرش نشان از دردمندی و عشق او به میهن است.
ایرج میرزا: در کاربرد تعبیرات عامیانه، آفرینش اشعار ساده و روان، طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود.
۵. در شعر دوره بیداری از نظر زبانی چه تحولاتی دیده می‌شود؟

شعر برای ارتباط با توده مردم، زبان محاوره را برگزید؛ لذا نهضت «ساده‌نویسی» همراه با آزادی‌خواهی شکل گرفت.

۶. نثر فارسی در دوره بیداری چه تحولاتی یافت؟

تحولات نثر فارسی در دوره بیداری: ۱. سادگی و بی‌پیرایگی ۲. رواج و گسترش روزنامه‌نگاری ۳. روی آوردن به ترجمه و ادبیات داستانی بر اثر ارتباط با ادبیات اروپا ۴. تغییر مخاطب نوشته‌ها ۵. نوشته‌ها به زبان مردم کوچه و بازار نزدیک‌تر شد.

۷. دو تن از پیشگامان رمان‌نویسی قبل از مشروطه را نام ببرید و از هر کدام اثری بنویسید.

پیشگامان رمان‌نویسی قبل از مشروطه: ۱. محمدباقر میرزا خسروی: رمان «شمس و طغرا» ۲. میرزا حسن خان بدیع: دو رمان «شمس‌الدین و قمر، داستان باستان».

۸. توضیح دهید قائم مقام فراهانی در حوزه نثر فارسی چه جایگاهی دارد؟

قبل از وی سبک نویسندگان با تکلف و تصنع همراه بود. او با تغییر سبک نگارش، تکلف را از بین برد.

پاسخ کارگاه تحلیل فصل درس اول ص ۱۴

دهخدا در این شعر با استفاده از زبان نمادین (مرغ سحر، شب تار، خفتگان، خماری، محبوبه، یزدان، اهریمن، شمع مرده) به مسائل سیاسی - اجتماعی عصر خود، از قبیل: «استبداد، ظلم و ستم، تلاش مبارزان آزادی‌خواه، امید به آزادی و رهایی، یاد مبارزان راه آزادی و قدردانی از ایشان» اشاره نموده است.

۴. شعر زیر را از نظر ویژگی‌های تاریخی دوره بیداری بررسی نمایید.

ای مرغ سحر چو این شب تار	بگذاشت ز سر سیاهکاری
وز نفعه روح‌بخش اسحار	رفت از سر خفتگان خماری
بگشود گره ز زلف زرتار	محبوبه نیلگون عماری
یزدان به کمال شد پدیدار	و اهریمن زشتخو حصاری
یاد آر، ز شمع مرده یاد آر	